

Code No. 5511

Roll No.

SET : D

**D. El. Ed. 1st Year Exam., January – 2022
(Admn. Year 2019 & 2020)**

Proficiency in Sanskrit Language

संस्कृत भाषा में प्रवीणता

(Course Code : DE-111)

(Only for Re-appear Candidates)

[Evening Session]

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 35

समय : 2 घण्टे]

[अधिकतम अंक : 35

सामान्य निर्देश :

- (i) कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 7 तथा प्रश्न 6 हैं।
- (ii) प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिये गये कोड नम्बर तथा सेट को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख्य-पृष्ठ पर लिखें।
- (iii) कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें।
- (iv) उत्तर-पुस्तिका के बीच में खाली पन्ना/पन्ने न छोड़ें।
- (v) उत्तर-पुस्तिका के अतिरिक्त कोई अन्य शीट नहीं मिलेगी। अतः आवश्यकतानुसार ही लिखें और लिखा उत्तर न काटें।

5511/(Set : D)

P. T. O.

5511/(Set : D)

- (vi) परीक्षार्थी अपना रोल नं० प्रश्न-पत्र पर अवश्य लिखें।
- (vii) कृपया प्रश्नों का उत्तर देने से पूर्व सुनिश्चित कर लें कि प्रश्न-पत्र पूर्ण व सही है, परीक्षा के उपरान्त इस सम्बन्ध में कोई दावा स्वीकार नहीं किया जायेगा।

निर्देशाः -

- (क) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति।
- (ख) लेखः सुस्पष्टः सुवाच्यः च भवेत्।
- (ग) प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां देयानि।
- (घ) प्रश्नसंख्या अवश्यमेव लेखनीया।

भाग - 'क'

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु कयोरपि द्वयोः प्रश्नयोः व्याख्या कार्या - $2 \times 3 = 6$

- (क) भाषायाः विविधरूपाणां तस्याः शिक्षणोद्देश्यानां च वर्णनं कुरुत।
- (ख) श्रवणकौशलस्याभिप्रायं स्पष्टयत।
- (ग) विभिन्नकालेषु संस्कृतशिक्षायाः कीदृशी स्थितिः आसीत् ? स्पष्टयत।

2. यण् सन्धेः सूत्रं लिखित्वा तस्य सोदाहरणं व्याख्या कार्या। 3

अथवा

दन्त्यवर्णानां वर्णनं कुरुत।

3. शतपथब्राह्मणस्य परिचयं लिखत । 3

अथवा

महाकवेः भवभूतेः नाटकानां परिचयं लिखत ।

4. सूक्ष्मशिक्षणस्य महत्त्वं प्रतिपादयत । 3

अथवा

व्याख्याकौशलस्य घटकानां व्याख्या कार्या ।

5. संहितासाहित्यस्योपरि एकां टिप्पणीं लिखत । 5

अथवा

‘माघे सन्ति त्रयो गुणाः’ इत्युक्तिं विशदयत ।

भाग – ‘ख’

6. वस्तुनिष्ठप्रश्नानाम् उत्तराणि देयानि – 15 × 1 = 15

(क) ‘वाचामेव प्रसादेन लोकयात्रा प्रवर्तते’ सूक्तिरियं कुतः संकलिता ?

(i) काव्यप्रकाशात्

(ii) यजुर्वेदात्

(iii) काव्यादर्शात्

(iv) साहित्यदर्पणात्

(ख) 'पितृ' प्रातिपदिकं आंग्लभाषायामस्ति -

(i) Fither

(ii) Father

(iii) Peter

(iv) किमपि न

(ग) वेदान्तसाहित्ये अस्ति -

(i) उपनिषद् साहित्यम्

(ii) संहितासाहित्यम्

(iii) आरण्यकग्रन्थाः

(iv) ब्राह्मणग्रन्थाः

(घ) पठनकौशले विधिः अस्ति -

(i) वर्णोच्चारणविधिः

(ii) वाक्यविधिः

(iii) अनुकरणविधिः

(iv) सर्वे

(ड) 'संहितासंज्ञा' विधायकं सूत्रमस्ति -

(i) आदिरन्त्येन सहेता

(ii) परःसन्निकर्षः : संहिता

(iii) हलन्त्यम्

(iv) हलोऽनन्तरा : संयोग

(च) रकारस्य उच्चारणस्थानमस्ति -

(i) दन्तः

(ii) कण्ठः

(iii) तालुः

(iv) मूर्धा

(छ) कात्स्न्यम्' पदस्य पदच्छेदः अस्ति -

(i) क् + अ + त् + स् + न् + र् + य् + अ + म्

(ii) क् + आ + त् + र् + स् + न् + य् + अ + म्

(iii) क् + र् + आ + त् + स् + न् + य् + अ + म्

(iv) क् + आ + र् + त् + स् + न् + य् + अ + म्

(ज) 'भू' धातोः लट्लकारे मध्यपुरुषे द्विवचने रूपम् -

(i) भवतः

(ii) भवथः

(iii) भवथ

(iv) भवावः

(झ) क् + ऋ + त् + स् + न् + अ + म् =

(i) कर्तस्नम्

(ii) कर्त्स्नम्

(iii) कृत्स्नम्

(iv) किमपि न

(ञ) 'लता' प्रातिपदिकस्य चतुर्थी विभक्तौ एकवचने रूपं स्यात् -

(i) लतायाः

(ii) लतायै

(iii) लतया

(iv) लतायाम्

(ट) 'गीतगोविन्दम्' अस्ति -

(i) बाणभट्टस्य

(ii) जयदेवस्य

(iii) कालिदासस्य

(iv) भवभूतेः

(ठ) उपमालंकारस्य कविरस्ति -

(i) माघः	(ii) भवभूतिः
(iii) कालिदासः	(iv) बाणभट्टः

(ड) 'कति' इति प्रातिपदिकम् अस्ति -

(i) पुल्लिङ्गम्	(ii) स्त्रीलिङ्गम्
(iii) नपुंसकलिङ्गम्	(iv) अव्ययम्

(ढ) संस्कृतभाषायाम् उच्चारणदोषः अस्ति -

(i) वर्णलोपः	(ii) वर्णविपर्ययः
(iii) आगम	(iv) सर्वे

(ण) 'चतस्रः' इत्यस्मिन् लिङ्गमस्ति -

(i) पुल्लिङ्गम्	(ii) स्त्रीलिङ्गम्
(iii) नपुंसकलिङ्गम्	(iv) किमपि न